

Försvarsutskottets betänkande

1982/83:11

om förbättrade förmåner åt värnpliktiga m. fl. (prop. 1982/83:115)

I betänkandet behandlas förslag som regeringen – efter föredragning av försvarsministern, statsrådet Anders Thunborg – har förelagt riksdagen i proposition 1982/83:115. Förslagen gäller dels vissa förändringar och förbättringar av de förmåner som värnpliktiga m. fl. får under grundutbildningen, dels principer för hur ersättningar till värnpliktiga m. fl. skall betalas ut under beredskap och krig. I betänkandet behandlas vidare motionerna 1982/83:911, 1246, 1794, 2240 och 2245.

Proposition

Regeringen har i proposition 1982/83:115 (s. 46) föreslagit riksdagen dels att anta förslagen till

1. lag om ändring i familjebidragslagen (1978:520),
2. lag om ändring i värnpliktslagen (1941:967),
3. lag om ändring i civilförsvarslagen (1960:74),
4. lag om upphävande av krigsavlöningsreglementet (1945:833),
5. lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370),

dels att godkänna vad föredragande statsrådet har anfört om värnpliktsförmåner under grundutbildning och ersättningar till personal i krigsorganisationen.

Föredragande statsrådet

Försvarsministerns förslag om värnpliktsförmåner under grundutbildning bygger på 1982 års värnpliktsförmånskommittés (Fö 1982:01) betänkande (Ds Fö 1982:4) Förmåner till värnpliktiga m. fl. under grundutbildning samt remissyttranden över betänkandet. Hans förslag om ersättningar till personal i krigsorganisationen bygger på värnpliktsförmånsutredningens (Fö 1980:02) betänkande (Ds Fö 1982:1) Ersättningar till personal i krigsorganisationen samt remissyttranden över betänkandet.

Regeringens förslag innebär i huvudsak följande.

Det nuvarande systemet för värnpliktigas m. fl. förmåner under grundutbildningen behålls. I fråga om de generella förmånerna höjs dagersättningen från nuvarande 18 kr. till 22 kr. per dag. Vidare tillkommer ytterligare ett tillägg till dagersättningen efter 360 dagars tjänstgöring. Utbildningspremierna för kompanibefälsuttagna m. fl. och de särskilda ersättningarna för visst slags tjänstgöring m. m. slopas. Det s. k. vpl 10-systemet för de värnpliktigas m. fl. resor upphör. I stället införs en fri hemresa varje vecka. Nuvarande begränsningar i möjligheterna att resa med flyg kvarstår. För de behovsprö-

vade förmånerna ändras reglerna för familjepenning, bostadsbidrag och näringsbidrag. Näringsbidraget höjs från nuvarande högst 200 kr. till högst 400 kr. per dag. Vissa ändringar vidtas i administrationen av familjebidragen.

Ersättningen till personal inom försvarsmaktens, inkl. hemvärnet, och civilförsvarets krigsorganisation under beredskap och krig skall ske enligt det s. k. dagpenningssystem som gäller för värnpliktiga, vapenfria tjänstepliktiga, civilförsvarspliktiga och frivilliga vid repetitionsutbildning i fred. Dagpenningen, som motsvarar hel sjukpenning, skall normalt betalas ut till anhörig. Den inkallade får ett s. k. fälttraktamente på tjänstgöringsplatsen. Administrationen skall kunna fungera utan datorer. Vidare blir alla resor, för vilka ledighet beviljas, kostnadsfria för den inkallade.

Förslagen avses träda i kraft den 1 juli 1983.

Motioner

1982/83:911 av Ingrid Sundberg (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om att värnpliktsförmånsförordningens 6 § ändras så att vapenfri värnpliktstjänstgöring ur ersättningssynpunkt jämställs med militär sådan också i de fall då värnpliktigt övergår till militär utbildning från vapenfri tjänst.

1982/83:1246 av Bengt Kindbom (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att begränsa utgående ersättningar vid civilförvarsövningar i enlighet med vad som i motionen anförts.

1982/83:1794 av Eric Hägelmark (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en översyn av lagen SFS 1976:1008 så att vapenfri tjänstepliktig får tillgodoräkna sig fullgjorda tjänstgöringsdagar i likhet med vapenför tjänstepliktig.

1982/83:2240 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas

1. att dagersättningen till de värnpliktiga höjs till 30 kr. per dag och inflationsskyddas fr. o. m. budgetåret 1983/84,

2. att förplägnadsersättningen höjs till 25 kr. per dag fr. o. m. samma budgetår,

3. att uttrykningsbidraget höjs till 3 000 kr. och inflationsskyddas fr. o. m. samma budgetår,

4. att de värnpliktigas reseförmåner utformas i enlighet med motionens förslag.

1982/83:2245 av Eric Hägelmark m. fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att förplägnadsersättningen räknas upp till 25 kr. per dag,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anges om principer för bestämmande av kostnad för förhyrning av bostad

utanför förband, nivå på hyresbidrag samt uppräknig av beklädnadsersättning.

3. att riksdagen beslutar att en fri resa per 14 dagar skall utgå till värnpliktiga under repetitionsutbildning och till civilförsvarspliktiga,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om förhandlingar med regionala och lokala kollektivtrafikbolag,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att frågan om kvalificering till kontant arbetsmarknadsstöd snarast bör behandlas.

Utskottet

Värnpliktsförmåner under grundutbildning m. m.

Allmänt

Föredragande statsrådet anför att fullgörandet av värnpliktstjänstgöring eller motsvarande plikttjänstgöring med nödvändighet innebär uppoffringar för den enskilde och hans familj. Ett grundläggande krav på ett förmånssystem är dock att den tjänstepliktige och hans anhöriga kan leva under rimliga ekonomiska förhållanden i samband med tjänstgöringen.

Försvarsministern anser att nuvarande förmånsregler med generella förmåner, som regleras huvudsakligen i värnpliktsförmånsförordningen, och selektiva, dvs. behovsprövade förmåner, som regleras i familjebidragslagen, i princip bör behållas. Han anser att ett system med s. k. värnpliktslön skulle bli alltför dyrbart och troligen skulle behöva kompletteras med behovsprövade bidrag.

Efter samråd med chefen för socialdepartementet understryker försvarsministern att han anser att en tjänstepliktig inte kan förvägras bistånd enligt socialtjänstlagen enbart av det skälet att han är inkallad till värnpliktstjänstgöring.

Utskottet har inget att erinra mot vad föredragande statsrådet har anfört.

Generella förmåner

Dagersättning, tillägg till dagersättningen, utbildningspremier

Värnpliktsförmånskommittén (Fö 1982:01) har föreslagit att dagersättningen höjs etappvis till 30 kr. i fast pris och att den höjs med 2 kr. per år i fast pris under de fyra närmaste budgetåren. Kommittén har vidare föreslagit att premierna för utbildning till värnpliktigt kompanibefäl slopas och att i stället ett nytt tillägg till dagersättningen införs.

Föredragande statsrådet delar kommitténs uppfattning att dagersättningen bör höjas etappvis till 30 kr. Han anser däremot inte att dagersättningen skall priskompenseras automatiskt och är inte beredd att ange någon bestämd tidsplan för när trettiokronorsmålet skall nås. Han förordar

1* Riksdagen 1982/83. 10 saml. Nr 11

emellertid för budgetåret 1983/84 att dagersättningen höjs från 18 till 22 kr., dvs. med 4 kr.

I motion 2240 (vpk) yrkande 1. föreslås att dagersättningen fr. o. m. budgetåret 1983/84 utgår med 30 kr. och inflationsskyddas.

Utskottet anser att förslagen i motionen leder till en utgiftsökning under budgetåret 1983/84 – ca 100 milj. kr. utöver vad som följer av föredragande statsrådets förslag – som, sedd mot bakgrund av det statsfinansiella läget, är alltför stor. Yrkandet bör avslås.

Föredragande statsrådet delar kommitténs uppfattning att premierna för utbildning till värnpliktigt kompanibefäl bör slopas och att i stället ett nytt tillägg till dagersättningen bör införas. Han anser att tillägget bör utgå efter 360 dagars tjänstgöring och vara 60 kr.

Slutligen förordar försvarsministern att premierna för utbildning till reservofficer, en utbildning som är frivillig, av rekryteringsskäl alltjämt bör bestå.

Föredragande statsrådets specialmotivering till ikraftträdandebestämmelsen i förslaget till lag om ändring i värnpliktslagen (propositionen s. 44) är behäftad med redaktionella fel. Den bör ha följande lydelse:

Lagändringen träder i kraft den 1 juli 1983. För värnpliktig, som har påbörjat sin grundutbildning till värnpliktigt kompanibefäl och den 1 juli 1983 fullgjort 300 dagar, skall 33 § i den äldre lydelsen gälla i fråga om utbildningspremie, dock längst intill utgången av år 1983. Detta innebär samtidigt att den värnpliktige inte har rätt till det nya tillägget till dagersättningen som föreslås utgå fr. o. m. den 1 juli 1983. Det får ankomma på regeringen att i värnpliktsförmånsförordningen reglera detta.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet har i övrigt inget att erinra mot vad föredragande statsrådet har anfört om dagersättning, tillägg till dagersättningen och utbildningspremier.

Vissa särskilda ersättningar

Här avsedda ersättningar är särskild ersättning till värnpliktiga för sjötjänstgöring, dykeriarbete, flygtjänstgöring och fallskärmstjänst samt mässpengar för vissa värnpliktiga.

Föredragande statsrådet förordar med stöd av kommittén att de särskilda ersättningarna samt mässpengarna slopas. Utskottet har inget att erinra mot vad föredragande statsrådet har anfört om vissa särskilda ersättningar.

Med anledning av synpunkter som har lämnats till utskottet i samband med uppvaktning vill utskottet framhålla betydelsen av att regeringen utfärdar övergångsbestämmelser som avser de värnpliktiga som har påbörjat grundutbildning före den 1 juli 1983. Övergångsbestämmelserna bör utformas så att ingen värnpliktig får försämrade förmåner under pågående tjänstgöring med stöd av värnpliktslagen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Förplägnadsersättning, inkvarteringsersättning, beklädnadsersättning

En värnpliktig får förplägnadsersättning i stället för fri förplägnad när han har tillstånd att själv svara för sin mathållning samt när han i samband med tjänstledighet eller sjukdom inte befinner sig vid förbandet. F. n. uppgår ersättningen till 15 kr. per dag. Kommittén har föreslagit att förplägnadsersättningen höjs till 25 kr. per dag. Föredragande statsrådet anser dock att höjningen av statsfinansiella skäl bör begränsas och att ersättningen bör vara 20 kr. per dag.

I motionerna 2240 (vpk), yrkande 2, och 2245 (fp), yrkande 1, föreslås att ersättningen höjs enligt kommitténs förslag, dvs. till 25 kr. per dag.

Utskottet anser, liksom föredragande statsrådet, att förplägnadsersättningen av statsfinansiella skäl bör begränsas till 20 kr. per dag. Motionsyrkandet bör avslås.

En värnpliktig kan få inkvarteringsersättning i stället för fri inkvartering. Om den värnpliktige inte bor i egen bostad kan förbandschef under vissa förutsättningar hyra bostad åt honom för högst 300 kr. i månaden. Om den värnpliktige utnyttjar sin egen bostad, utgår ett månatligt hyresbidrag med 50 kr. under förutsättning att han inte uppbär bostadsbidrag enligt familjebidragslagen.

Värnpliktiga som har tillstånd att i tjänsten begagna egna persedlar erhåller beklädnadsersättning med 2:70 kr. per dag.

Kommittén har föreslagit att beloppsgränsen 300 kr. i månaden för hyra av bostad utom kasernområdet slopas samt att hyresbidraget höjs till 100 kr. i månaden och utgår oavsett om bostadsbidrag utgår eller ej. Kommittén har vidare föreslagit att beklädnadsersättningen, som har varit oförändrad sedan år 1977, räknas upp till aktuellt prisläge.

Försvarsministern delar kommitténs uppfattning att de här nämnda förmånerna – inkvarteringsersättning, hyresbidrag och beklädnadsersättning – bör höjas. Han anför att det ankommer på regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att närmare bestämma ersättningarnas storlek. I motsats till kommittén anser han att hyresbidrag inte skall utgå om den tjänstepliktige har bostadsbidrag.

I motion 2245 (fp), yrkande 2, föreslås att de här nämnda förmånerna förbättras på det sätt som föredragande statsrådet anför. Enligt motionärerna bör dock riksdagen göra ett mera precist uttalande härom. Ersättningarnas storlek bör beräknas på grundval av kommitténs förslag vad gäller förhyrning av bostad, uppräknning av hyresbidrag och beklädnadsersättning.

Utskottet har inhämtat att avsikten är att helt följa kommitténs förslag i de delar som de biträds av föredragande statsrådet. Därmed behövs inget särskilt uttalande av riksdagen med anledning av motionsyrkandet.

Utskottet har inget att erinra mot vad föredragande statsrådet har anfört om förplägnadsersättning, inkvarteringsersättning och beklädnadsersättning.

Utryckningsbidrag, kontant arbetsmarknadsstöd

Kommittén har föreslagit att utryckningsbidraget – som senast höjdes år 1979 – höjs med 500 kr. till 2 000 kr. vid ingången av budgetåret 1985/86.

Föredragande statsrådet prioriterar ersättningar under utbildningen före en höjning av ersättningen vid dess avslutande och anser att det inte finns ekonomiskt utrymme för att höja även utryckningsbidraget. Han anför att frågan får tas upp i det årliga budgetarbetet.

I motion 2240 (vpk), yrkande 3, konstateras att utryckningsbidraget har holkats ur av inflationen och att kommitténs förslag om en höjning till 2 000 kr. är otillräckligt. Bidraget bör enligt motionärerna utgå med 3 000 kr. fr. o. m. budgetåret 1983/84 och inflationsskyddas.

Utskottet gör samma prioritering som föredragande statsrådet och anser att ekonomiskt utrymme inte finns för en sådan höjning av utryckningsbidraget som motionärerna föreslår. Yrkandet bör avslås.

Kommittén pekar på behovet av att bestämmelserna om kontant arbetsmarknadsstöd ses över med avseende på möjligheterna att tillgodoräkna värnpliktstjänstgöringen som kvalifikationstid. Översynen bör ske snarast och i lämpligt sammanhang.

Föredragande statsrådet anför att denna fråga inte kan ses isolerat. Han anser, efter samråd med arbetsmarknadsministern, att frågan bör tas upp i annat sammanhang.

I motion 2245 (fp), yrkande 5, föreslås att riksdagen uttalar att denna fråga bör behandlas skyndsamt med hänsyn till de svårigheter som de nu aktuella stora ungdomskullarna kommer att möta i det rådande läget på arbetsmarknaden.

Utskottet har inhämtat att frågan behandlas i arbetsmarknadsdepartementet och att regeringen med hög prioritet behandlar de arbetsmarknadspolitiska frågorna. Något särskilt uttalande av riksdagen med anledning av motionsyrkandet behövs inte.

Utskottet har inget att erinra mot vad föredragande statsrådet har anfört om utryckningsbidrag och kontant arbetsmarknadsstöd.

Reseförmåner

Värnpliktiga under grundutbildning har f. n. två fria ledighetsresor per månad och tjänstepliktiga under annan utbildning f. n. en fri ledighetsresa per två månader till och från den plats inom landet där de är kyrkobokförda eller vistas stadigvarande eller annan plats som kan nås med allmänt kommunikationsmedel. Flyg får under vissa förutsättningar användas vid ledighetsresa. Vidare har alla tjänstepliktiga under utbildning möjlighet till subventionerade resor, s. k. vpl 10-resor, samt resor med abonnerad buss. Vpl 10-resor innebär att den tjänstepliktige i obegränsad omfattning får resa med allmänt kommunikationsmedel, dock inte flyg, för endast 10 kr., vart som helst inom landet.

Föredragande statsrådet föreslår, liksom kommittén, att vpl 10-resorna slopas och att antalet fria ledighetsresor för värnpliktiga under grundutbildning ökas till en per vecka. Han anför vidare att tjänstepliktiga under annan utbildning liksom f. n. bör få en fri ledighetsresa per två månader.

I motion 2245 (fp), yrkande 3, föreslås att värnpliktiga under repetitionsutbildning och civilförsvarspliktiga får en fri ledighetsresa per två veckor.

Utskottet konstaterar att föredragande statsrådets förslag innebär försämrade reseförmåner för andra tjänstepliktiga under utbildning än värnpliktiga under grundutbildning samt att motionsyrkandet syftar till att motverka detta. Utskottet har under beredningen inhämtat att man inom försvarsdepartementet i samma syfte överväger åtgärder liknande dem som föreslås i motionen.

Utskottet anser att åtgärder med samma syfte som i motionsyrkandet är angelägna och bör vidtas. Åtgärderna bör innebära att värnpliktiga under repetitionsutbildning och civilförsvarspliktiga under utbildning för varje hel tjänstgöringsperiod om 14 dagar på statens bekostnad får företa en resa i samband med tjänstefri dag till och från hemorten. Enligt utskottets mening bör därvid få utnyttjas allmänt kommunikationsmedel, dock inte flyg. Åtgärderna bör genomföras samtidigt med de åtgärder som föreslås i propositionen, dvs. den 1 juli 1983. Det bör ankomma på regeringen att fatta erforderliga beslut och i efterhand redovisa dem för riksdagen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Föredragande statsrådet anför att det som f. n. bör vara möjligt att byta ut fria resor mot lokala eller regionala månadskort eller motsvarande färdhandlingar. I motion 2245, yrkande 4, framhålls vikten av att de värnpliktiga ges möjlighet till sådana byten. Utskottet konstaterar att inget särskilt uttalande av riksdagen behövs med anledning av motionsyrkandet.

Kommittén har behandlat frågan om fria resor skall kunna sparas eller tas ut i förväg på det sätt som nu är möjligt. Den har föreslagit att, om en fri ledighetsresa medges varje vecka, möjligheten att spara resor eller ta ut resor i förskott avskaffas. Den anser vidare att en eller två fria ledighetsresor bör kunna få överlåtas till anhörig för att ge möjlighet till besök på förbandsorten.

Försvarsministern biträder kommitténs förslag och anser att den tjänstepliktige genom en smidig anpassning av reglerna för resornas utnyttjande bör få möjlighet att resa hem under sin fritid trots att möjligheterna att spara resor eller ta ut dem i förskott avskaffas. Han finner däremot inte anledning att tillstyrka kommitténs förslag om att fri resa skall kunna överlåtas till den tjänstepliktiges anhöriga.

I motion 2240 (vpk), yrkande 4, föreslås att det antal fria resor som tjänstgöringens längd ger underlag för får disponeras fritt i fråga om resmål och resetilfälle. Motionärerna tar alltså avstånd från förslaget om att avskaffa möjligheten att spara resor eller ta ut dem i förskott. Vidare stöder motionärerna kommitténs förslag om att en eller två fria ledighetsresor bör

kunna få överlåtas till anhörig.

Utskottet delar försvarsministerns uppfattning att utökningen av antalet fria ledighetsresor motiverar att möjligheterna att spara resor eller ta ut dem i förskott avskaffas. Utskottet finner inte tillräcklig anledning förorda att någon fri resor skall kunna överlåtas till anhörig. Yrkandet bör avslås.

Utskottet har – utöver vad som har anförts i det föregående om resor för värnpliktiga under repetitionsutbildning m. fl. – inget att erinra mot vad föredragande statsrådet har anfört om reseförmåner.

Behovsprövade förmåner samt övriga frågor

Föredragande statsrådet förordar på grundval av kommitténs förslag förbättringar i fråga om familjepenning, bostadsbidrag och näringsbidrag samt vissa åtgärder rörande administrationen av familjebidragen. Han förordar vidare förändringar i fråga om flyttningsbidrag och semesterlön samt föreslår att vapenfria tjänstepliktiga som tjänstgör inom civilförsvaret skall vara berättigade till befattningspenning enligt samma villkor som civilförsvarspliktiga.

I motionerna 911 (m) och 1794 (fp), båda väckta under den allmänna motionstiden, föreslås att värnpliktig som har övergått från vapenfri tjänst skall kunna tillgodoräkna sig tidigare tjänstgöring för tillägg till dagersättningen på samma sätt som vapenfri tjänstepliktig med tidigare värnplikts-tjänstgöring.

Föredragande statsrådet tar i propositionen upp denna fråga med anknytning till att kammarrätten i Göteborg berört den i sitt yttrande över kommitténs förslag. Han delar kammarrättens uppfattning och förordar att en värnpliktig som tidigare har gjort viss del av vapenfri tjänst får tillgodoräkna sig denna tjänstgöring för erhållande av tillägg till dagersättningen. Han anför vidare att det ankommer på regeringen att meddela erforderliga författningsändringar.

Utskottet konstaterar att inget uttalande av riksdagen behövs med anledning av motionerna 911 och 1794.

Utskottet har inget att erinra mot vad föredragande statsrådet har anfört om behovsprövade förmåner samt övriga frågor.

Utskottet behandlar i detta sammanhang motion 1246 (c). I motionen påpekas att den befattningspenning som utgår till vissa grupper av tjänstgörande civilförsvarspliktiga inte kan vara avgörande för någons tjänstgöring. Däremot vållar den kostnader i förvaltningen som vid endagarsövningar torde överstiga värdet av den erhållna förmånen. Därför bör enligt motionären antingen befattningspenningen för vissa civilförsvarspliktiga avskaffas helt och hållet eller också ersättningar understigande 100 kr. inte utbetalas.

Utskottet vill framhålla att systemet med befattningspenning för vissa grupper omfattar även värnpliktiga under repetitionsutbildning. Härvid har

befattningspenningen – till följd av att repetitionsövningarna i regel omfattar flera veckor – större betydelse för berörda individer. Utskottet anser att samma förmånssystem bör gälla för civilförsvarspiktiga som för värnpliktiga under repetitionsutbildning och att därför de i motionen föreslagna förändringarna inte bör komma till stånd. Motion 1246 bör avslås.

Ersättningar till personal i krigsorganisationen

Föredragande statsrådets förslag bygger på värnpliktsförmånsutredningens (Fö 1980:02) betänkande (Ds Fö 1982:1) Ersättningar till personal i krigsorganisationen samt remissyttranden över betänkandet. Han delar utredningens uppfattning att det utgör en brist i vår beredskap att det i dag inte finns ett för krigsförhållanden anpassat system för att betala ut ersättning till personal i försvarsmaktens och civilförsvarets krigsorganisation.

Försvarsministern anser liksom utredningen att dagpenningssystemet, som i fred tillämpas för värnpliktiga under repetitionsutbildning m. fl., bör tillämpas för värnpliktiga m. fl. under beredskap och krig. Till detta bör läggas det fälttraktamente som utredningen har föreslagit. Det bör ankomma på regeringen att fastställa fälttraktamentets storlek. Det mycket föråldrade krigsavlöningsreglementet (1945:833) bör upphävas.

Försvarsministern anser vidare att det föreslagna ersättningssystemet bör omfatta värnpliktiga, civilförsvarspiktiga och vapenfria tjänstepliktiga samt den frivilliga personal som skall tjänstgöra inom försvarsmakten, inkl. hemvärnet, och civilförsvaret. Civilförsvarspiktiga inom verksskyddet och frivillig personal inom driftvärnet bör dock avlönas av ordinarie arbetsgivare. Kommittén (Fö 1982:08) om förmåner m. m. vid frivillig försvarsverksamhet skall ytterligare pröva frågan om ersättning vid beredskap och krig. Den anställda personalen bör inte omfattas av dagpenningssystemet.

Fälttraktamente och befattningspenning bör enligt utredningen vara obeskattade och betalas ut på tjänstgöringsplatsen. Dagpenning skall, efter avdrag för preliminär skatt, kunna lyftas av anhörig på hemorten eller på annan ort. Utbetalningssystemet får inte vara beroende av datorstöd eller fungerande kommunikationer mellan olika orter. Föredragande statsrådet finner utredningens förslag lämpligt och anför att det ankommer på regeringen att besluta om hur betalningssystemet närmare skall utformas.

Försvarsministern anser att det bör ankomma på regeringen att utfärda de föreskrifter som kan behövas för övergång till de administrativa rutiner som föreslås gälla vid beredskap och krig. I värnpliktslagen bör anges att värnpliktig är berättigad till fälttraktamente om tjänstgöring sker med stöd av 27 § 2 mom. eller 28 § värnpliktslagen. Detta gäller då även för vapenfria tjänstepliktiga. Motsvarande förmån för civilförsvarspiktiga bör anges i civilförsvarslagen.

Försvarsministern anser vidare att näringsbidrag bör kunna ges även i krig. Frågan om frivilliga skall kunna få näringsbidrag samtidigt med dagersätt-

ning bör studeras av den nyssnämnda kommittén om förmåner m. m. vid frivillig försvarsverksamhet.

Slutligen anser försvarsministern liksom utredningen att den som tjänstgör under beredskap och krig skall ha fria resor och att detta bör gälla även frivillig personal samt att särskilda ersättningar för sjötjänstgöring, dykeri-arbete, flygtjänstgöring och fallskärmstjänst slopas.

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att regeringen har lagt fram förslag rörande ersättningar till personal i krigsorganisationen och att därmed en brist i vår administrativa beredskap kan rättas till. Utskottet har inget att erinra mot vad föredragande statsrådet har anfört, och förutsätter att arbetet på detta område drivs vidare, inte minst vad gäller den anställda personalen.

Hemställan

Utskottet konstaterar att varken de motionsyrkanden eller utskottets ställningstaganden som har redovisats i det föregående avser eller medför behov av ändringar i de lagförslag som regeringen har lagt fram i propositionen.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet beträffande *värnpliktsförmåner under grundutbildning m. m.*

1. att riksdagen med avslag på motion 1982/83:2240, yrkande 1, godkänner vad föredragande statsrådet har anfört om dagsättning,
2. att riksdagen med anledning av proposition 1982/83:115 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört om specialmotiveringen till ikraftträdandebestämmelsen i förslaget till lag om ändring i värnpliktslagen (1941:967),
3. att riksdagen med avslag på motion 1982/83:2240, yrkande 2, och 1982/83:2245, yrkande 1, godkänner vad föredragande statsrådet har anfört om förplägnadsersättning,
4. att riksdagen med avslag på motion 1982/83:2245, yrkande 2, godkänner vad föredragande statsrådet har anfört om inkvarteringsersättning och beklädnadsersättning,
5. att riksdagen med avslag på motion 1982/83:2240, yrkande 3, godkänner vad föredragande statsrådet har anfört om utryckningsbidrag,
6. att riksdagen med anledning av propositionen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört om övergångsbestämmelser vid slopande av vissa särskilda ersättningar,
7. att riksdagen med avslag på motion 1982/83:2245, yrkande 5, godkänner vad föredragande statsrådet har anfört om värn-

- pliktstjänstgöring som kvalifikationstid för kontant arbetsmarknadsstöd,
8. att riksdagen med avslag på propositionen och med bifall till motion 1982/83:2245, yrkande 3, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört om resor för värnpliktiga under repetitionsutbildning m. fl.,
 9. att riksdagen avslår motion 1982/83:2245, yrkande 4, om lokala och regionala månadskort,
 10. att riksdagen med avslag på motion 1982/83:2240, yrkande 4, godkänner vad föredragande statsrådet har anfört om möjligheterna att spara resor eller ta ut dem i förskott samt om överlåtelse av fri resa till anhörig,
 11. att riksdagen avslår motionerna 1982/83:911 och 1982/83:1794 om dagersättningen för vissa värnpliktiga,
 12. att riksdagen avslår motion 1982/83:1246 om avskaffande av befattningspenning vid civilförsvarsövning,
 13. att riksdagen i övrigt godkänner vad föredragande statsrådet har anfört om värnpliktsförmåner under grundutbildning m. m.,

beträffande *ersättningar till personal i krigsorganisationen*

14. att riksdagen godkänner vad föredragande statsrådet har anfört,

beträffande *lagförslag*

15. att riksdagen antar de i proposition 1982/83:115 framlagda förslagen till
 - a. lag om ändring i familjebidragslagen (1978:520),
 - b. lag om ändring i värnpliktslagen (1941:967),
 - c. lag om ändring i civilförsvarslagen (1960:74),
 - d. lag om upphävande av krigsavlöningsreglementet (1945:833),
 - e. lag om ändring av kommunalskattelagen (1928:370).

Stockholm den 19 april 1983

På försvarsutskottets vägnar

PER PETERSSON

Närvarande: Per Petersson (m), Olle Göransson (s), Roland Brännström (s), Göthe Knutson (m), Karl-Erik Svartberg (s), Olle Aulin (m), Holger Bergman (s), Mats Olsson (s), Anita Bråkenhielm (m), Eric Hägelmark (fp), Ingvar Björk (s), Anders Svärd (c), Nils Svensson (s), Barbro Evermo (s) och Karl Erik Olsson (c).

Särskilt yttrande

av Eric Hägelmark (fp).

Förplägnadsersättning utgår till värnpliktig vid tjänstledighet och vid sjukdom om den värnpliktige inte befinner sig vid förbandet.

Vid längre tids sjukdom, t. ex. vid skada som den värnpliktige ådragit sig i tjänsten, är det ganska vanligt att den värnpliktige befinner sig hemma hos sina föräldrar eller i egen bostad. Under sådana förhållanden är det svårt att få ekonomin att gå ihop. Värnpliktsförmånskommittén förordade en höjning av förplägnadsersättningen från 15 kr./dag till 25 kr./dag vilket är konsumentverkets norm. Behovet av ersättning torde reellt sett vara större. Ersättningen det här är fråga om tillkommer de värnpliktiga som häst behöver detta stöd.

Jag har anslutit mig till utskottets uppfattning att det av statsfinansiella skäl inte är möjligt att inför budgetåret 1983/84 höja förplägnadsersättningen så mycket som värnpliktsförmånskommittén har föreslagit. Jag anser det emellertid angeläget att regeringen redan i budgetarbetet inför budgetåret 1984/85 på nytt prövar möjligheterna att höja förplägnadsersättningen.